

Struktura a „celek“

O struktuře můžeme mluvit jen tehdy, když máme na mysli strukturu nějakého okruhu útvarů, eventuelně určitého útvaru jako „celku“ (ať už pravého nebo nepravého). Každá struktura totiž musí být strukturou „něčeho“ – a my na to „něco“ nesmíme zapomínat tak, že se soustředíme pouze na tu „strukturu“. Tím sice stejně nějak – byť necíleně – připíšeme tu strukturu nějakému místu, nějaké situaci, nějakému úhrnu jsoucen nebo přímo nějakému jsoucnu, ale nejsme si toho vědomi, není to naším vědomým záměrem, a tak podléháme nějakému výběru, nějaké selekci bez vlastní vědomé kontroly. Právě to pak může silně ohrozit jakékoli závěry, které vyvodíme ze svého chápání příslušné struktury. Z toho důvodu nemůžeme strukturu nikde pouze popisovat jakoby zvnějšku, neboť pak bychom se vzdávali vlastního rozhodování, co k té struktuře náleží a co nikoli. Bohužel tato reflexe zcela uniká většině strukturalistů, takže nemají ani ponětí, do jaké míry se jejich nové přístupy vposledu míjejí se „skutečností“, zejména když odmítají sám koncept „subjektu“, bez něhož nelze mluvit ani uvažovat ani o „okolí“, ani o „prostředí“, ani o „situaci“ apod. (Poznámka mimochodem: totéž platí pro tzv. teorii chaosu a jeho samoorganizace.)

(Písek, 080621-2.)